

HERINNERING

J.A. Dèr Mouw

MEMORY

J.A. Dèr Mouw

Zoals de ruiter over 't Bodenmeer –
Voortvloog, sneeuwstuivend 't paard. 'T werd schemering.
Zijn schaduw, blauwe reus, tot grauw verging.
Ook 't laatste violet. De nacht zonk weer.

Eindigt dan nooit de vlakke? Nauwlijks meer
Ziet hij de grens van sneeuw en kimmerring.
Goddank! Uit verre lamp een tinkeling:
Hij mòèt naar de overkant - Hij staat aan 't veer.

Verbijsterd spreekt de veerman. En hij hoort.
Maar hoort iets anders: hoort, hoe zijn galop
Beukt, bonkt op 't ijs met razend hoefgeklop,

Iedere sprong, een klokslag aan de poort
Van ongeduld'ge dood: hij sart hem op.
Hij komt - Daar splijt de deur - Een worgend koord -

As swift the horseman o'er Lake Constance flew
His steed, snow-scattering. The twilight came.
His shadow, dark-blue giant, slowly greyed,
E'en its last violet. 'Twas night anew.

The plain, has it no end? He tries in vain
To see where snow and lake-horizon blur.
Thank God! A distant lamp that twinkling stirs:
The far side must be reached – The ferry's gained.

The ferryman, shocked, speaks. And he hears straight
Away, but hears another sound: the smash
And pound on ice of thund'ring hooves that crash,

Each leap, a mighty clock's stroke 'gainst the gate
By fast-impatient death: he taunts, provokes.
He comes – The door splits wide – A cord that chokes –

En aan die man, die dood op de oever gleeed,
Dood, dood nààst 't ijs - terwijl de veerman sprak -
In stervend oor klepelend hoefgeklak,
In dichte keel vergeefs gewilde kreet,

Denkt vaak, wie langzaam oud werd in veel leed:
Zijn leven ziend, begrijpt hij niet, dat 't strak -
gespannen, door de smart gebonsde vlak
Van 't breekbaar denken niet tot waanzin spleet.

Hij luistert, weerloos: oude herinnering
Mummelt van Toen, en Toen. En 't is, als viel

Over zijn Ik late angst en duizeling
Om wat er loerde in de afgrond van zijn ziel.

Hij luistert; en zijn hand, weifelend, strijkt
Over zijn voorhoofd. En hij zit; en kijkt.

And of that man, who by the ice slid down,
Dead, dead – while yet the ferryman still spoke –
In throttled throat a futile scream that choked,
In dying ear the tolling hoof-clack's sound,

Thinks often, who aged slowly in great pain:
Reviewing life, he can't see why the taut-
Stretched surface of all human fragile thought,
By sorrow battered, has not split in twain.

He listens, helpless: memories of old
Murmur of Then, and Then. It would appear

His I is dizzied and assailed by fear
Of what lurked in th'abyss of his own soul.

He listens; and his hand, unsure, now strokes
His forehead. And he sits there; and he looks.

Hij ziet zijn leven, eind'looze woestijn.
En denkt aan prenten in zijn kindertijd:
Helgeel is 't zand, en alles leeg en wijd,
Driehoekjes staan op de achtergrond, heel klein;

Hij weet met trots, dat 't pyramiden zijn -
In schaduwkoelte van vergetelheid
Had hij zoo graag zijn moeheid neergevlijd,
Niet meer gesard door verre illusie-schijn.

Hij denkt: Dat was ik zelf; en nu ben 'k grijs.
En 'k had mijn tuintje toch in vader's tuin,

Voor bitterkers in 't voorjaar en radijs,
En dan violen, donkerpaars en bruin;

Die vond ik 't mooist. En gele. - En de eene hand,
Wrijft weg van de and're een droog gevoel van zand.

He sees his life, an endless desert scene.
And thinks of picture books of childhood years:
The sand pure yellow, all seems empty here,
Though tiny background triangles are seen.

They're pyramids, he ascertains with pride –
In deep oblivion's refreshing shade
He would his tiredness dearly now have laid,
That far illusion no more could deride.

He thinks: That was me then; and now I'm grey.
And in my father's garden had my own

Small plot of cress and radishes in May,
And violets, deep purple flecked with brown;

I thought them best. And yellow. – And one hand
Rubs from the other a dry feel of sand.

En bij het rijzen van de schem'ring lag
Hij in het gras naar de avondlucht te turen;
Een afgrond leek de tuin, berghoog de muren,
Zwart van klimop met stoffig spinnerag;

Het leek een put, waarin de lichte dag
Op 't donker dreef, vol schimmige figuren;
Enk'le geluiden van de naaste bureu
Plonsden als steentjes d'rin: een naam, - een lach,

Hij zag de zwaluwen als zwarte stippen
Vlak onder 't geel van de avondwolken glippen;
Daarna, in 't blauw, vond je hen moeilijk weer.

En 't fijn getjisper van hun zwenkend piepen,
Dat scheen de hooge stilte te verdiepen,
Droppelde als regen in zijn afgrond weer.

And as the twilight slowly came he lay
Deep in the grass, gazed at the evening sky;
The garden an abyss, walls mountain-high,
Blacked by ivy with cobwebs' drab array;

It seemed a well in which the light of day
Floated on darkness, full of wraithlike shapes;
From those next-door the stray sounds that escaped
Plonked in it like small stones: a laugh, – a name,

He saw the swallows as black flitting specks
Beneath the evening clouds now yellow-flecked;
In blue, then, you could hardly see them soar.

And the thin twitter of their veering cheeping
That seemed to make the lofty silence deepen,
Fell as fine drizzle in th'abyss once more.

De gele wolken werden langzaam rood.
Dan dacht hij: Nu begint zonsondergang;
En keek weer naar de zwaluwen, die zoo lang
De zon nog konden zien. En dikwijls schoot

De angst door hem heen: Eenmaal gaat moeder dood,
Hoe moet het dan? - Eens voelde hij bij zijn wang
'T laag rits'len van een vleermuis, en werd bang,
Toen hij 'm van dichtbij zag, grijs, plot'sling groot.

Dan merkte hij, hoe in zijn afgrond diep
Het donker stond en langzaam overliep,
En golven duisternis de omgeving vulden;

En dan, op eens, zag hij blauw fonk'len, vlak
Tegen de schuine lijn van 't verste dak,
Die mooie ster, blank als een nieuwe gulden.

The yellow clouds turned slowly into red.
He'd think then: Now the sunset has begun;
And look back at the swallows, who'd a sun
Still for a long while yet. And often dread

Ran through him: Mother will be dead one day,
What then? – Once at his cheek he felt quite near
A bat's low rustling, then a stab of fear,
He saw it loom up close to, huge and grey.

He'd notice then how deep the dark was stowed
In his abyss and slowly overflowed,
With waves of darkness all around him filling;

Then, suddenly, he saw a twinkling blue
Right by the sloping roof he just could view,
That lovely star, bright as a brand-new shilling.

De wolken werden grijs. Geen zwaluw was
Te zien meer, boven. Killig werd de grond.
Nachtuiltjes, wit de meesten, zwirlden rond.
Kevertjes ritseldsen in 't vochtige gras.

En als een stuiiter van mooi lichtblauw glas
Met middenin een zilv'ren leeuw of hond,
Zoo, maar zonder eraf te rollen, stond
Die groote ster op 't hellend dak; zoo pas

Had hij er toch iets dichterbij gestaan.
Soms streek de nachtwind door de zwarte bladen

Van de oude pereboom. Soms hoorde hij slaan
Een flapp'ren zacht, tegen 't grind van de paden.

Zou dat zoo'n vleermuis zijn? - 'T werd wel wat kil -
Men sloot een venster, ergens - 'T was weer stil.

The clouds turned grey. And every swallow was
It seemed, invisible – quite chill the ground.
Night moths, white for the most part, whirled around.
Small beetles rustled in the dewy grass.

And like a marble of fine, pale-blue glass
A lion or dog of silver at its core,
So, on the sloping roof, poised that large star,
Though without falling off; a moment past

It had been standing closer to, he thought.
At times the old pear tree's blackened leaves were caught

By th'evening wind. At times this quivering mingled
With a soft flapping 'gainst the path's fine shingle.

Could that be such a bat? It grew quite chill –
A window somewhere closed. Once more 'twas still.

Hij moest naar binnen. Nog eventjes maar.
De ster was weer iets verder weggeleden.-
'T was jammer, dat zoo'n beest vaak naar beneden
Kwam vliegen. Altijd kruipen ze in je haar,

Zeï tante, en 't was geen denkbeeldig gevaar:
Ze wist -"Hoe heette ze ook? 't was lang geleden"-
Dat een jong meisje haar vlecht was afgesneden,
Omdat een vleermuis d'r in zat; griezelig naar.

'T was anders uit de verte een aardig dier:
Hij zag ze zigzaggen in hoek'ge vlucht,
En dan achter elkander, drie of vier,

Zich koddig haastend, wagg'len door de lucht;
Je hoorde soms een droogklepp'rend geruisch,
Als ze uit hun richting vielen, vlak om 't huis.

Time to go in. Just one quick final stare.
The star once more had glided further off. –
A shame such beasties oft would tend to drop
Down on you. Always creeping in your hair

Said auntie, and the danger was quite real:
She knew – "What was her name? Long since, that day" –
Of a young girl whose plait was cut away
Because a bat was trapped there; makes you squeal.

Though from a distance, nice, he felt quite sure.
He saw them zigzag in their jagged flight,
And then behind each other, three or four,

In comic haste they'd teeter through the sky;
You'd hear their rasping, chittering inflexion
When round the house they lost their fixed direction.

Dan dacht hij: Hoe zal later 't leven zijn?
Hoe gaat het, als je groot bent?- Een gedicht
Herinnerde hij zich uit 't Morgenlicht,
Waarin de leer van Jesus "medicijn

En balsem" heette "van des levens pijn
En al de smart, die op zijn bodem ligt";
en dan: Mijn juk is zacht, mijn last is licht;
En: 'T zalig Gindsch maakt 't aardse lijden klein.

Grootmoeder had, na 't voorlezen, gezegd:
Je voelde zoo, dat was helemaal waar.

En al begreep hij alles ook niet recht,
Hierop kwam 't neer: het leven was heel naar.

Zou hij, wanneer hij groot was, van verdriet
Ook wenschen, dood te zijn? Dat kon toch niet.

What will life be like later? he then thought.
When you're grown up, what then? – And he straightway
Recalled a poem from The Break of Day
In which one might compare all that Christ taught

To "balm and physic for the pain of life
and all th'afflictions that its root doth blight";
And then: my yoke is mild, my burden light;
And: Heav'nly bliss transcends all earthly strife.

This read aloud, his grandmother had said:
That's what you felt, 'twas all completely true.

And though he'd not quite grasped what had been read,
The gist was: life was nasty through and through.

Would he, when grown up, out of misery
Wish even to be dead? That could not be.

'T werd nu toch koud: zijn kleeren voelden klam.
Zoo langzaam was 't gegaan, 't leek schemering.
Wel diep, maar toch geen nacht nog. En hij ging
Naar binnen voor zijn avondboteram.

En als hij huiv'rig in de kamer kwam,
Voelde hij zich veilig, en een vreemdeling;
De rand van 't bordje glansde, witte kring
In 't gele gaslicht. Stil suisde de vlam.

Nu luist'rend vaag, vaag pratend, zag hij pas,
Hoe donker, hoe blauwzwart het buiten was,
En 't scheen hem toe, als kwam hij van heel ver;

Hij at zijn bot'ram, kuste goeienacht,
En ging naar bed, vol gele wolkenpracht,
Vol schemering, toekomst en avondster;

'Twas getting cold: his clothes felt damp with dew.
So slowly it had gone, it seemed still light.
Though deep the dusk, it was as yet not night.
He went inside, for supper now was due.

And when he shiv'ring came into the room
He felt secure – a stranger though, he sensed;
The plate's rim gleamed, a disc of white against
The yellow gaslight, with its murm'ring plume.

Now vaguely listening, talking, he first saw
How dark, how blue-black it had grown outdoors,
It seemed as if he'd come back from afar;

He ate his sandwich, gave a goodnight kiss,
Retired, suffused with yellow clouds' pure bliss,
With dusk, with future life and evening star;

En vouwde, als altijd, vroom zijn kleeren op:
Er was hard voor gewerkt; en knielde neer,
Bad voor zijn ouders onze Lieve Heer,
En voelde aan 't warme lijf de koele hansop.

En droomend zag hij langs zwartgroen klimop
Zwaluw en vleermuis vliegen heen en weer,
En schomm'len in angstig gebalanceer
Een zilv'ren knikker op een schoorsteentop.-

En plots'ling weet hij, dat hij het zelf was,-
'T lijkt gist'ren. - En hij denkt aan wat hij las,
Hoe iemand grijs werd in een enk'le dag. -

En plots'ling weet hij alles: God! - hij ziet
Zijn leven als een eind'loos lang verdriet
En slaat de tafel met één harde slag.

Folded his clothes in a devout routine:
For they had cost much toil; and then he knelt,
Said for his parents the Lord's Prayer, and felt
The sleeping suit lie cool 'gainst his warm skin.

And, dreaming now, past black-green ivy, saw
Swallow and bat that flitted to and fro,
And on a chimney top watched from below
The anxious teetering of a silver taw, –

Straightway he knows that all of this was him, –
It's just like yesterday. – Recalls the grim
Tale of a man not grey some hours ago. –

And straightway he knows all: Good God! He sees
His life to be but endless miseries
And strikes the table with one mighty blow.